

Les tecnologies de la traducció en la formació de grau de traductors i intèrprets

Carme Colominas
Universitat Pompeu Fabra
carme.colominas@upf.cat

Ramon Piqué
Universitat Autònoma de Barcelona–Grup Tradumàtica
ramon.pique@uab.cat

RESUM

La formació de traductors i intèrprets, en tant que formació orientada a la professionalització, és especialment sensible als canvis que s'esdevenen en el mercat. Atès que aquests canvis estan motivats per l'evolució i el desenvolupament constants de les tecnologies de la informació i la comunicació, un dels àmbits dels plans d'estudis més afectats per aquest fet és el de les tecnologies de la traducció. Avui dia qualsevol grau en traducció i interpretació inclou en el seu pla d'estudis continguts de tecnologies de la traducció. Atesa la naturalesa mutable d'aquest àmbit, però, pot resultar interessant comprovar quins són els continguts relacionats amb les tecnologies de la traducció que tenen més presència en els graus, quin volum de crèdits es dedica a l'ensenyament d'aquestes matèries, i com és la progressió de continguts que s'estableix. En aquest article donarem resposta a aquestes qüestions pel que fa al grau en traducció en el marc de l'Estat espanyol per tal de conèixer quin és l'estat de la qüestió i de comprovar com la formació en aquest àmbit es va adaptant als nous reptes que ens imposa el desenvolupament constant de la tecnologia.

Paraules clau: Tradumàtica; tecnologies de la traducció; formació en traducció; formació en interpretació; grau de traducció i d'interpretació

RESUMEN (*El uso de tecnologías en las prácticas de traducción en empresa*)

La formación de traductores e intérpretes, en la medida en que es una formación orientada a la profesionalización, es especialmente sensible a los cambios que se dan en el mercado. Dado que estos cambios están motivados por la evolución y el desarrollo constantes de las tecnologías de la información y la comunicación, uno de los ámbitos más afectados por este hecho en los planes de estudios es el de las tecnologías de la traducción. Hoy en día cualquier grado en traducción e interpretación incluye en su plan de estudios contenidos de tecnologías de la traducción. Sin embargo, de acuerdo con la naturaleza cambiante de este ámbito, puede resultar interesante comprobar cuáles son los contenidos relacionados con las tecnologías de la traducción que tienen más presencia en los grados, qué volumen de créditos se dedica a la enseñanza de estas materias, y cómo es la progresión de contenidos que se establece. En este artículo daremos respuesta a estas cuestiones con respecto al grado en traducción en el marco del Estado español con el fin de conocer cuál es el estado de la cuestión y de comprobar

cómo la formación en este ámbito se va adaptando a los nuevos retos que nos impone el desarrollo constante de la tecnología.

Palabras clave: Tradumática; tecnologías de la traducción; formación en traducción; formación en interpretación; grado de traducción y de interpretación

ABSTRACT (*The Use of Technology in Translation Work Placement*)

The training of translators and interpreters, as a professionally oriented training, is especially sensitive to market changes. These changes, mainly motivated by constant development of information and communication technologies, affect the training curricula in this field and especially those parts of curricula devoted to translation technologies. Nowadays any degree in translation and interpretation includes in his curriculum some course on translation technologies. However, according to the continuous development in this area, it can be interesting to check which are the contents that have more presence in degrees, which volume of ECTS are devoted to training in these subjects, and how is progression of contents established. In this article we will give an answer to these questions based on the translation degrees in Spain with the aim to present the state of the art and to check how the training in this field has adapted to new challenges imposed by the constant development of technology.

Keywords: Tradumática; translation technologies; translation training; interpreting training; degree in Translation and Interpreting

Introducció i objectius

Una qüestió recurrent en l'àmbit de la docència de les tecnologies de la traducció és la de com optimitzar la integració de l'adquisició de continguts i habilitats de les tecnologies de la traducció en el procés de formació dels traductors. Idealment, l'adquisició d'aquests continguts i habilitats, entesa com a subcompetència instrumental o professional, ha d'arribar a ser part d'aquest complex que anomenem competència traductora (Hurtado Albir, 2001). Tanmateix, no sempre és fàcil de reeixir en aquest objectiu: en la pràctica, la participació en assignatures amb objectius diferenciats no afavoreix la realització de pràctiques que impliquin les subcompetències de transferència i instrumental de forma integradora.

A aquest aspecte que acabem de mencionar cal afegir-hi d'afegir el fet que es tracta uns continguts que, com hem pogut comprovar durant els darrers 30 anys, estan sotmesos a un procés de desenvolupament i canvi constants (Vargas Sierra & Ramírez Polo, 2012). Des d'aquest punt de vista és necessari revisar la pertinença i adequació dels continguts i habilitats que s'imparteixen als centres de formació de traductors. Podria ser que el que ensenyàvem fa cinc anys hagi deixat de ser rellevant o sigui una habilitat que avui ja es pot pressuposar en l'estudiant que s'inicia en la formació, i en canvi calgui ensenyar nous recursos que fa cinc anys no existien.

A banda dels dos reptes a què ens acabem de referir, intrínsecs a la mateixa naturalesa dels continguts que ens ocupen, hem de tenir en compte els canvis derivats del pas de les antigues llicenciatures a la nova estructuració en graus i màsters. Una qüestió òbvia que es deriva d'aquest canvi és la de quins coneixements i habilitats cal haver assolit en el grau.

Els màsters poden ser més o menys generalistes, és a dir que no té sentit fer la pregunta des de l'altra perspectiva: un programa de màster sobre traducció automatitzada inclourà bàsicament continguts sobre tecnologies de la traducció, mentre que un altre de més general sobre estudis de traducció n'inclourà un mínim. Sí que té sentit, en canvi, plantejar-se quins coneixements i habilitats mínims relacionats amb les tecnologies de la traducció ha d'haver adquirit un estudiant actualment en acabar la seva la seva formació de grau.

En aquest article ens proposem fer una descripció de l'estat de la qüestió a partir d'una revisió dels programes de grau de l'Estat espanyol que tenen com a objectiu la formació de

traductors i intèrprets. El que hem volgut resseguir concretament és la presència de continguts de tecnologies de la traducció en els programes de grau així com la seva distribució al llarg dels estudis. Amb aquest objectiu hem partit d'una definició de les tecnologies de la traducció prou ampla i al mateix temps suficientment precisa com per poder decidir sobre la pertinença (o no) d'una assignatura a aquest àmbit. En aquest context entenem per tecnologies de la traducció tots aquells coneixements i habilitats de la informàtica aplicats a la traducció, la documentació i la terminologia. Els resultats d'aquesta revisió ens han de poder aportar una visió general sobre quins són els continguts que més presència tenen en els graus de l'Estat, quin pes tenen aquests continguts en termes de ECTS respecte del total crèdits del grau i quines tendències hi ha pel que fa a la distribució d'aquests continguts al llarg del grau.

Atès que la nostra revisió se centra en els graus de l'Estat espanyol, començarem amb una breu descripció del context en el qual ens ubiquem. Començarem recordant les universitats que segons el llistat de la CCDUTI imparteixen un grau en traducció i interpretació i a continuació farem un repàs de la introducció i presència de les tecnologies de la traducció en la formació de grau dels traductors des d'una perspectiva històrica. En la segona part de l'article es presentaran i analitzaran les dades extretes i s'explicarà la metodologia de treball que s'ha seguit. Finalment es presentaran i s'interpretaran les dades extretes a partir dels creuaments realitzats i es presentaran les conclusions més rellevants.

<i>CES Felipe II (UPM)</i>	<i>Universidad Pontificia de Comillas</i>
<i>EuskalHerriko Unibertsitatea</i>	<i>Universidad Alfonso X el Sabio</i>
<i>Universidad Antonio de Nebrija</i>	<i>Universidad Autónoma de Madrid</i>
<i>Universidad de Córdoba</i>	<i>Universidad de Las Palmas</i>
<i>Universidad de Granada</i>	<i>Universidade de Vigo</i>
<i>Universidad de Málaga</i>	<i>Universitat Autònoma de Barcelona</i>
<i>Universidad de Murcia</i>	<i>Universitat d'Alacant</i>
<i>Universidad de Salamanca</i>	<i>Universitat de València</i>
<i>Universidad de Valladolid</i>	<i>Universitat de Vic</i>
<i>Universidad Europea de Madrid</i>	<i>Universitat Jaume I</i>
<i>Universidad Pablo de Olavide</i>	<i>Universitat Pompeu Fabra</i>

Els plans d'estudis de totes aquests universitats estan basats en les directrius expressades en el Llibre Blanc del títol de grau en traducció i interpretació de l'ANECA. Pel que fa a les tecnologies de la traducció, el Llibre Blanc inclou els continguts d'aquest àmbit sota l'epígraf dels continguts instrumentals que al seu torn formen part dels continguts comuns obligatoris. Els continguts instrumentals inclouen: tècniques d'investigació documental, metodologia i gestió terminològica, i tecnologies aplicades a la traducció. El percentatge de crèdits i hores assignades a aquest bloc és d'un 10% dels crèdits totals que

equival a 14,4 crèdits i que traduït en hores de dedicació per part de l'estudiant equivaldria a 360 hores. En el Llibre Blanc no hi ha cap especificació més detallada pel que fa als tres subàmbits d'aquest bloc; l'únic que podem deduir d'aquesta directriu és que en el cas que es doni un pes equivalent a cada subàmbit, caldria destinar un mínim de 5 crèdits a les tecnologies de la traducció. Segons els autors, s'ha optat per subespecificar aquest àmbit atesa la naturalesa canviant d'aquests continguts a la qual ens referiem la Introducció:

“Esta es una formación universitaria orientada a la profesión desde el principio y la revolución en las tecnologías de la información y la comunicación han creado un mercado muy cambiante y complejo, que no resulta sencillo de aprehender en un porcentaje de contenidos inmutables.”(Llibre Blanc, pàg. 20)

Metodologia del treball

La metodologia emprada en el present treball ha estat la següent:

1) Obtenció de les dades. S'han cercat en els plans docents dels graus de traducció totes aquelles assignatures que en la seva denominació s'evidenciava una relació amb les tecnologies de la traducció. En la majoria de casos, malgrat la gran diversitat denominativa de les assignatures, no ha estat difícil la seva identificació. Hem exclòs del nostre llistat algunes assignatures que tot i que la seva denominació indicava que eren de tecnologies de la traducció tenien objectius docents diferents més relacionats amb la documentació i/o la terminologia.

2) Buidatge de les dades. Un cop identificades les assignatures s'ha procedit a fer el buidatge dels seus continguts. Per a cadascuna de les assignatures s'ha elaborat una fitxa de recollida de dades quantitatives, com ara el nombre de crèdits, la tipologia de l'assignatura i el semestre en què l'alumne l'ha de cursar.

3) L'anàlisi dels continguts de cadascuna de les guies docents ha permès establir amb més precisió la relació amb les tecnologies de la traducció. En aquest sentit l'anàlisi de les dades ha servit per identificar els continguts més comuns i procedir al seu creuament amb diverses de les variables quantitatives, que al seu torn han proporcionat la bateria de resultats que presentem més endavant. Per fixar els continguts més comuns s'ha optat per l'elaboració d'una matriu amb dos eixos: els continguts i les universitats. Els resultats han permès elaborar una taxonomia dels continguts presents en les assignatures relacionades amb les tecnologies de la traducció.

3) Interpretació dels resultats. Les dades resultants de l'anàlisi han de permetre observar entre d'altres coses: 1) com es denominen les assignatures; 2) quins són els continguts relacionats amb les tecnologies de la traducció que majoritàriament són impartits en els graus; 3) quin és el nombre de crèdits dedicat a l'ensenyament d'aquestes matèries; i 4) quina progressió de continguts s'estableix en el context del grau de traducció.

De manera expressa s'han deixat de banda aspectes relacionats amb la metodologia docent i l'avaluació atès que els autors considerem que per fer qualsevol valoració sobre aquests aspectes caldria disposar d'altres tipus de dades més enllà de les que apareixen en les guies docents.

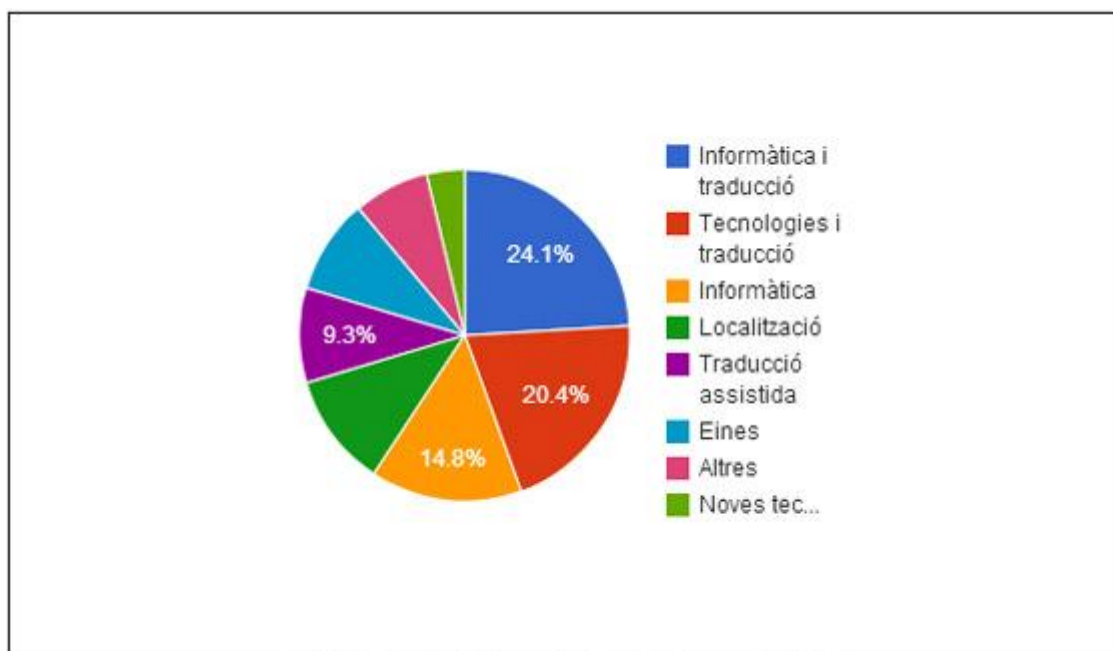
Sobre les denominacions de les assignatures

En relació amb la denominació de les assignatures relacionades amb les tecnologies de la traducció s'observa una variació nominal molt elevada. Probablement aquesta diversitat de denominacions es deriva dels diferents agrupaments dels continguts en més o menys

assignatures segons els centres, així com de la manca d'una delimitació clara dels continguts (imatge 1).

Els termes que més sovint defineixen les matèries pivoten uns a l'entorn del terme "informàtica" i uns altres a l'entorn del terme "tecnologia", termes que en general van acompanyats del substantiu "traducció". En alguns plans d'estudi hi ha assignatures amb denominacions més específiques, com ara "localització" i "traducció assistida". Tanmateix, en alguns casos sota d'aquests noms d'assignatura s'hi amaga una gran diversitat de continguts. Per a l'objectiu d'aquest treball es requereix d'una anàlisi més acurada de les guies docents per identificar-ne els continguts.

Imatge 1: Variació denominativa (elaboració pròpia)

Taxonomia dels continguts

Un dels objectius del present treball és veure quins continguts relacionats amb les tecnologies de la traducció formen part de la formació de traductors a nivell de grau universitari. Per fixar aquests continguts, amb els resultats obtinguts del buidatge, els autors han elaborat una matriu amb dos eixos, d'una banda els ítems trobats en cadascuna de les guies docents i de l'altra els centres universitaris. Els autors han hagut d'interpretar enunciats en funció del seu context, i en aquest sentit no sempre ha estat possible establir mecanismes que permetessin inferir, més enllà de l'enunciat referit, el grau d'aprofundiment dels continguts apuntats. El resultat, però, permet poder treballar amb dades homologables entre les diferents universitats (imatge 2).

Continguts	Descriptor
Fonaments informàtica	Conceptes bàsics de la informàtica, del funcionament de l'ordinador personal i d'internet
Tractament textos	Fonaments de la maquetació i funcions bàsiques per a l'edició de textos. Automatització de tasques d'edició.
Edició web	Creació i edició de llocs web.

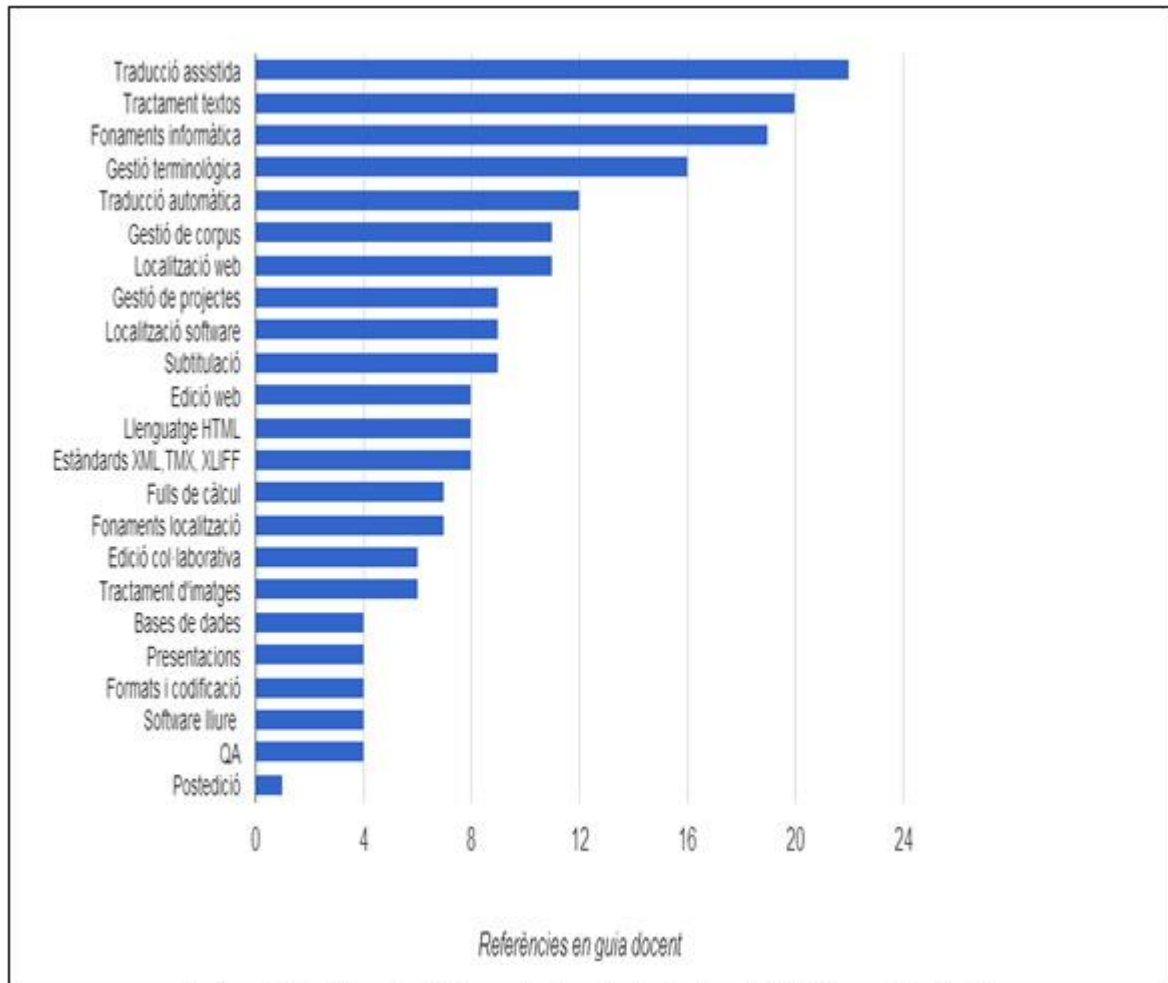

Edició col·laborativa	Funcionament del treball col·laboratiu a través de la xarxa. Compartició d'arxius. Establiment de permisos
Llenguatge HTML	Funcionament del llenguatge html i de l'edició web
Traducció assistida	L'automatització de la traducció mitjançant els sistemes de traducció assistida per ordinador
Traducció automàtica	L'automatització de la traducció mitjançant els sistemes de traducció automàtica
Postedició de traducció automàtica	La postedició com a estratègia per a la traducció professional
Bases de dades	Funcionament dels sistemes de gestió de bases de dades relacionals
Fulls de càlcul	Funcionament dels sistemes de gestió de fulls de càlcul
Presentacions	Elaboració de presentacions i pautes de suport per a la realització d'exposicions públiques
Tractament d'imatges	Fonaments de l'edició de capes. Formats d'imatges. Edició d'imatges amb text traduïble.
Gestió terminològica	Funcionament de les eines d'extracció i gestió terminològica en l'àmbit de la traducció.
Estàndards XML, TMX i XLIFF	Funcionament i aplicacions dels llenguatges d'intercanvi de dades per a la traducció
Fonaments localització	Unir amb Localització de web o localització de programari?
Formats i codificació	Gestió i intercanvi de formats d'arxius. Gestió de la codificació de caràcters
Gestió de projectes	Creació i gestió de projectes de traducció.
Gestió de corpus	Creació i gestió de corpus d'aplicació a la traducció. Marcatge de textos.
Software lliure	Comentar-ho en el text però treure'l de les categories
Localització web	Fonaments de la localització. Localització de llocs web.
Localització software	Fonaments de la localització. Localització de programari.
QA	Control de qualitat de la traducció i del procés de treball.
Subtitulació	Fonaments de la subtitulació. marcatge de temps i subtitulació.

Imatge 2: Taula de classificació de continguts (elaboració pròpia)

Què s'ensenya actualment a les universitats?

Un creuament dels continguts exposats en la taula de classificació (Imatge 2) amb el nombre de vegades que apareixen en les guies docents ens proporciona un llistat dels continguts més rellevants atenent la decisió dels docents responsables d'aquest àmbit de competència formativa.

Imatge 3: Continguts de tecnologies de la traducció (elaboració pròpia)

Dels resultats obtinguts en volem remarcar els següents aspectes:

- A grans trets, si considerem que els continguts que es treballen en més del 50% dels centres constitueixen el nucli central, observem que aquest està format per la traducció automatitzada (traducció assistida i automàtica) i pels fonaments d'informàtica i l'edició de textos.
- La traducció assistida és, com era d'esperar, el contingut més rellevant de tots: les guies docents de les 22 universitats inclouen aquest contingut. Aquesta supremacia de la traducció assistida i el fet que els gestors de memòries de traducció inclouen majoritàriament gestors terminològics explicaria el fet, d'entrada una mica sorprenent, que un contingut que ja té un espai formatiu propi prou consolidat com és la gestió terminològica, tingui una presència tan extensa com la que podem observar a la Imatge 3.
- La presència força rellevant de la traducció automàtica contrasta amb l'absència en pràcticament la totalitat dels plans d'estudi de continguts de postedició. Tenint en compte l'increment espectacular que l'activitat de la postedició està tenint en el

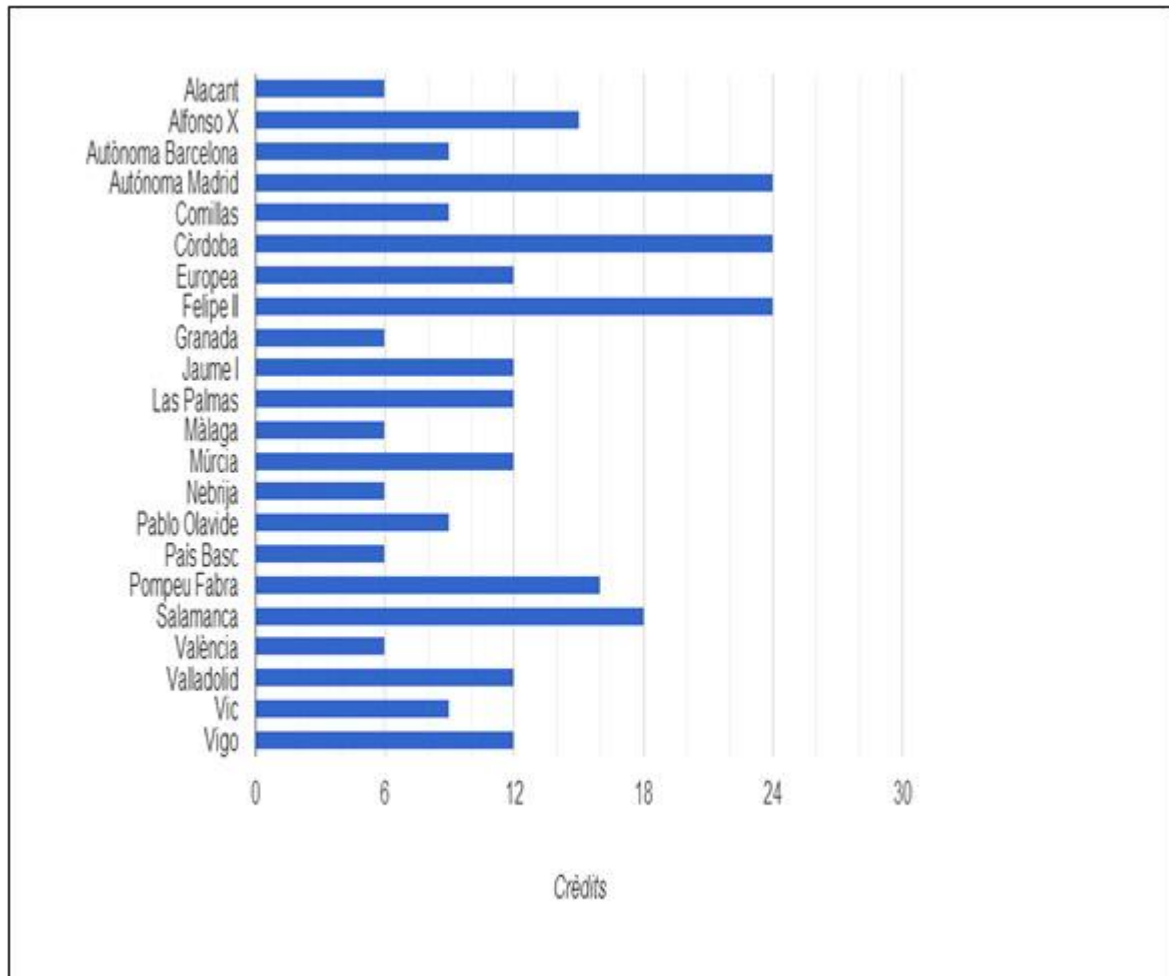

mercat de la traducció, és d'esperar que la presència d'aquest contingut en els plans docents també es vagi estenent en un futur proper.

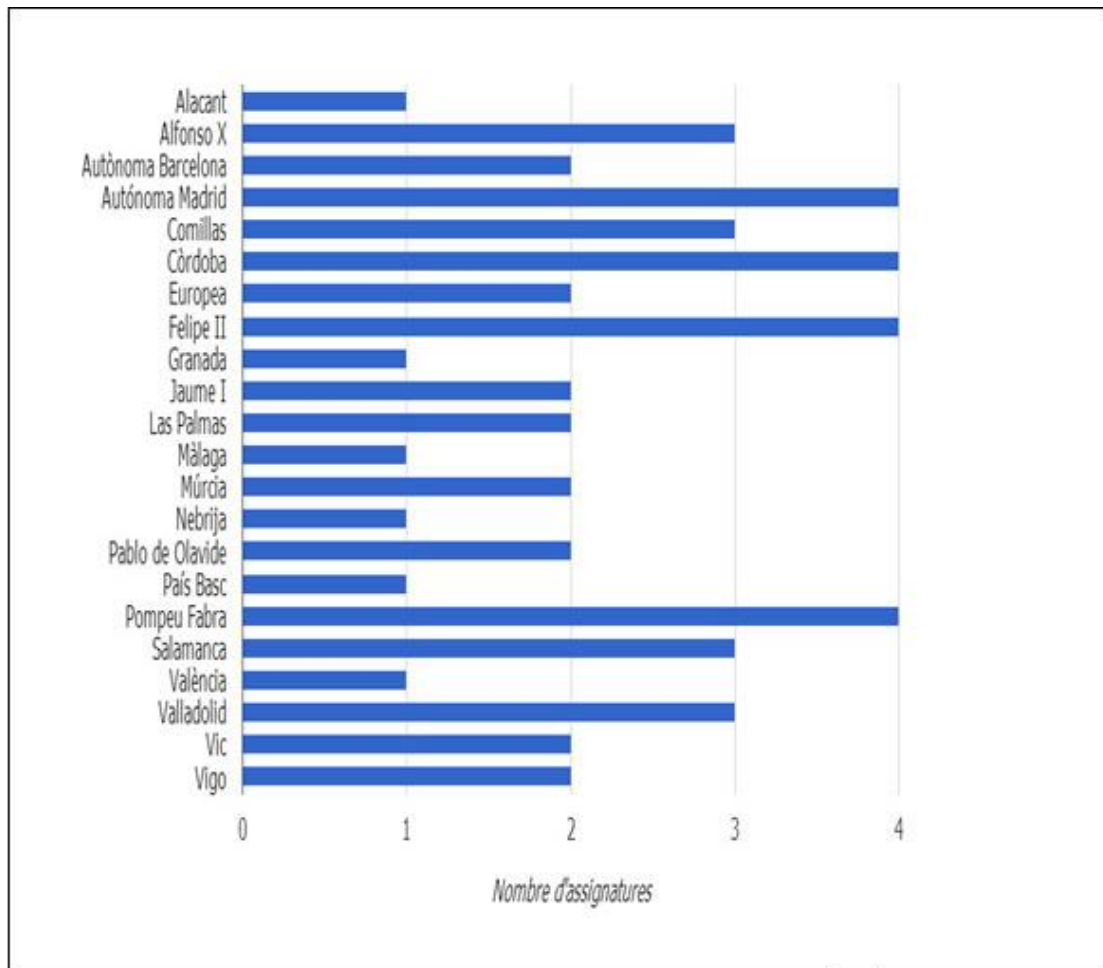
- Els fonaments de la informàtica són continguts força presents en la formació del traductor. Aquest aspecte és rellevant en tant que la traducció professional és una activitat altament tecnificada que exigeix, per tant, d'un domini alt de la tecnologia informatitzada.
- L'edició de textos i l'edició electrònica, ocupen també un lloc destacable en la formació del professional de la traducció. En tant que el text escrit és la primera matèria de l'activitat traductora, els coneixements que requereix la seva gestió i el seu tractament continuen formant part de les competències instrumentals necessàries per a un professional de la traducció.
- Destaca la formació en l'àmbit de la localització de webs així com la localització de programari, com a continguts propis del món de la traducció professional. Si bé, l'especialització en aquest àmbit s'acostuma a produir a nivell de màster, es pot observar que en el grau es tendeix a tractar a nivell introductori.
- Cal apuntar que els continguts de les assignatures relacionades amb les tecnologies de la traducció, per la seva naturalesa, com hem dit més amunt, es veuen afectats per la dinàmica canviant de la tecnologia. Aquest ha estat, i continua sent, un dels reptes que tenen els docents d'aquestes matèries per donar resposta a les noves demandes sorgides a l'empara de l'evolució tecnològica. És en aquest sentit que cal destacar la incorporació de continguts com ara la gestió de projectes, el control de qualitat, l'edició col·laborativa o d'altres relacionats amb els estàndards d'intercanvi de dades.
- És interessant veure, també, com les assignatures de tecnologies de la traducció han funcionat i funcionen en molts casos com a calaix de sastre de continguts que tenen consolidat un espai formatiu propi, com ara la gestió terminològica o la subtitulació.

Quin és el nombre de crèdits destinats a la formació?

El nombre d'assignatures i més especialment el nombre de crèdits dedicats a les tecnologies de la traducció ens presenta el pes que aquests continguts tenen en la formació dels traductors. Dels 22 centres n'hi ha 6 que hi dediquen 6 crèdits, 4 que n'hi dediquen 9, 6 que n'hi dediquen 12, 3 que n'hi dediquen entre 12 i 18, i finalment 3 que n'hi dediquen 24. És a dir que totes les titulacions destinen un mínim de 6 crèdits (d'acord amb les directrius del Llibre Blanc) i gairebé les tres quartes parts de les titulacions destinen més de 9 crèdits a aquestes matèries. El nombre d'assignatures està en consonància amb el nombre de crèdits, malgrat que algunes universitats assignen 3 crèdits per algunes assignatures, i les tres quartes parts tenen programades com a mínim dues assignatures.

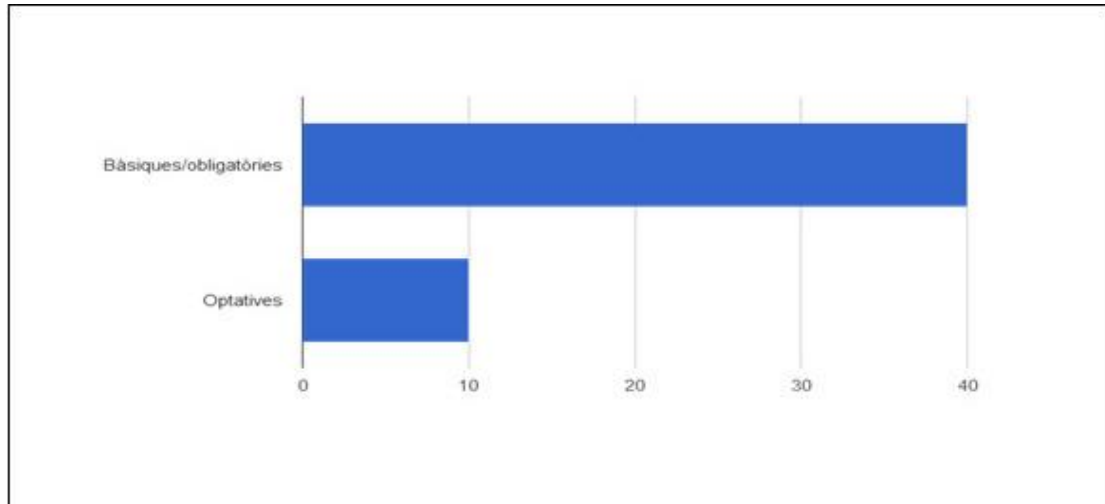
Imatge 4: Crèdits de tecnologies de la traducció (elaboració pròpia)

Imatge 5: Nombre d'assignatures per universitat (elaboració pròpia)

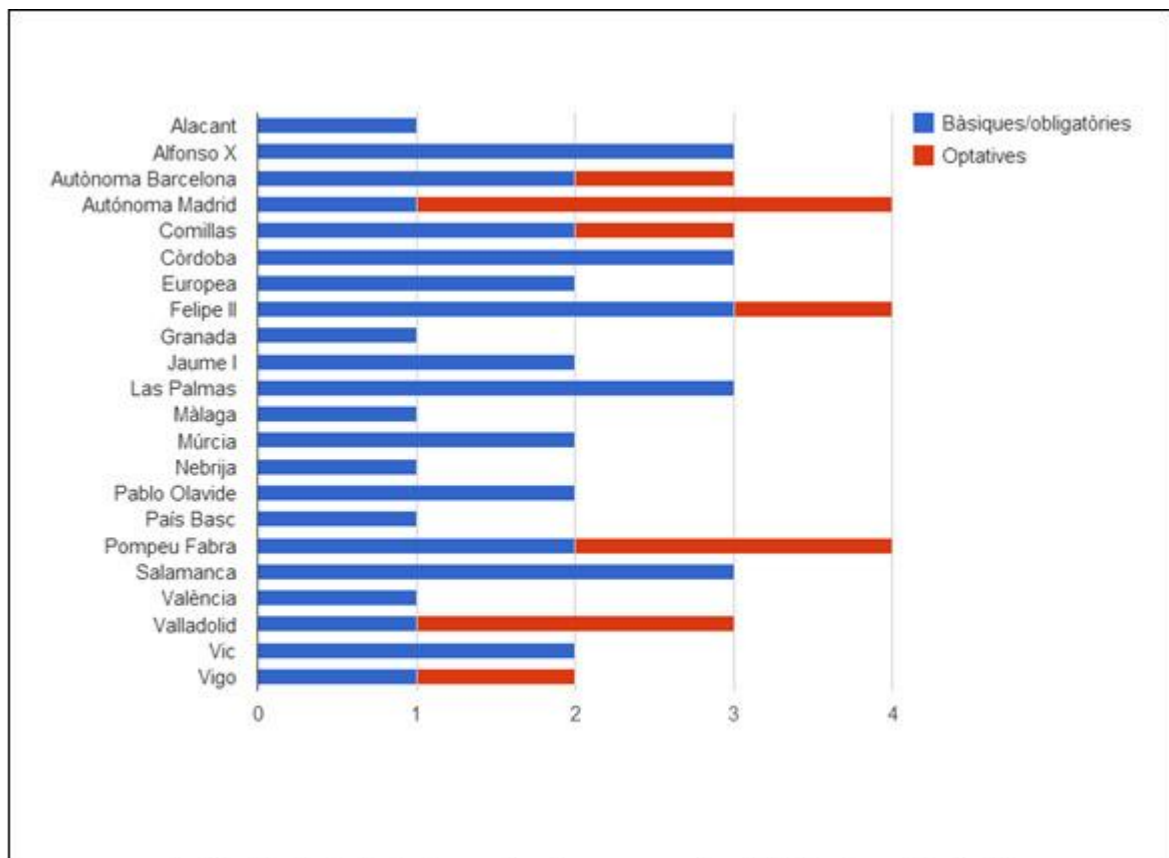
Tipologia de les assignatures

Pel que fa a la tipologia de les assignatures no s'observa un patró comú a les diferents universitats a l'hora de definir els crèdits de les assignatures en funció de si són de formació bàsica/obligatòria o optativa.

Imatge 6: Tipologia de les assignatures (elaboració pròpia)

Si creuem les dades sobre la tipologia de les assignatures amb les diferents universitats, observem que són pocs els centres que ofereixen optativitat l'àmbit de les tecnologies de la traducció.

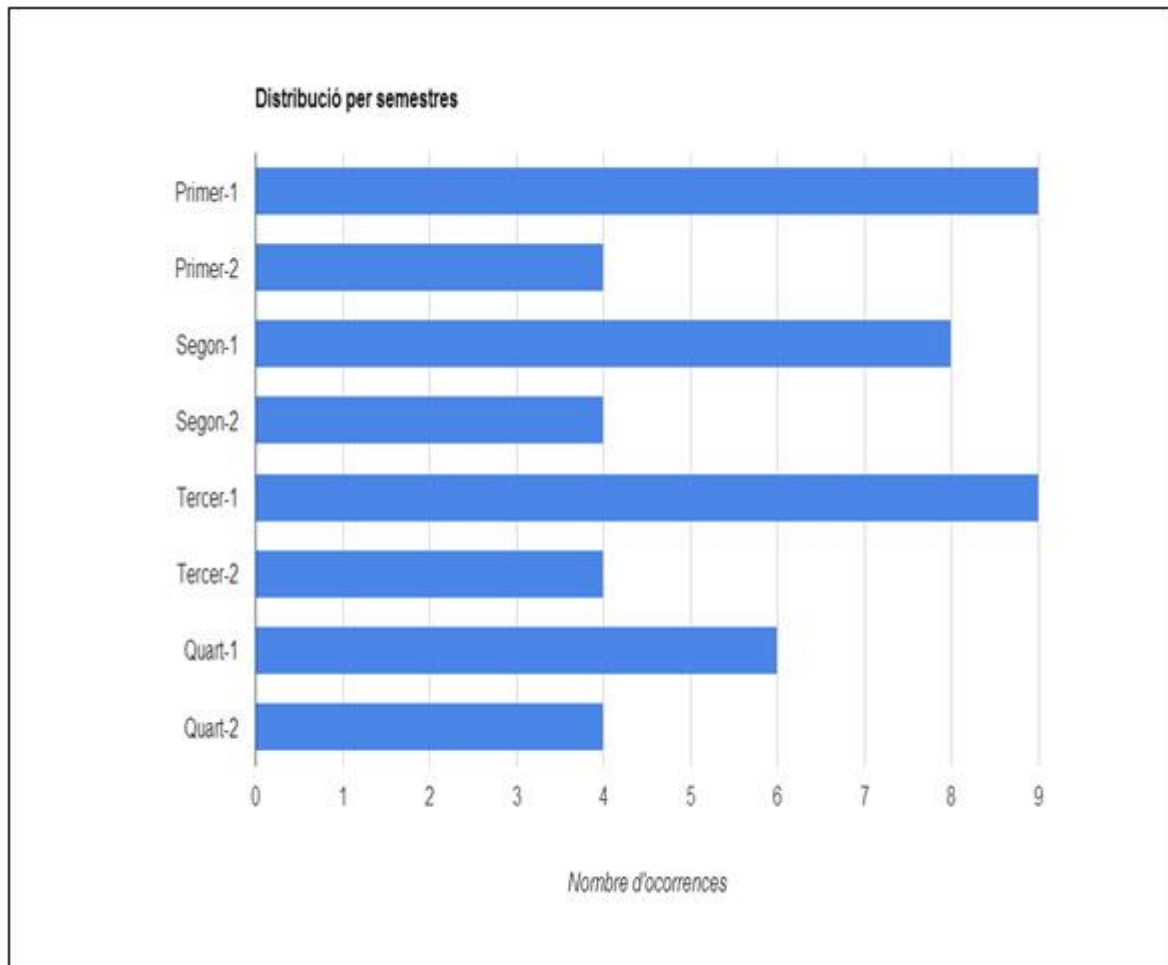

Imatge 7: Tipologia de les assignatures per universitat (elaboració pròpia)

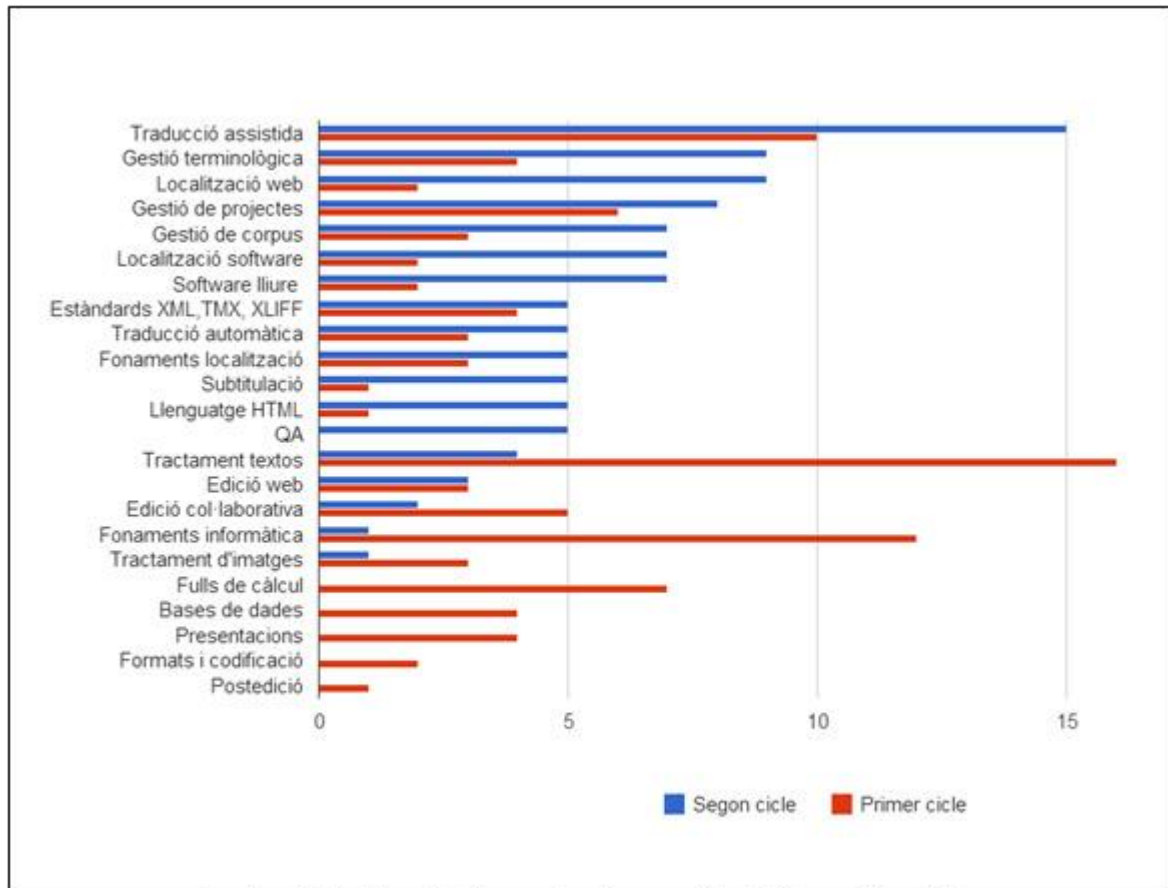
Distribució dels continguts en el grau

Respecte a la repartició de les assignatures al llarg del període formatiu, si bé s'observa una distribució prou remarcable en els primers semestres dels tres primers cursos crida l'atenció el fet que els continguts s'ubiquen indistintament en qualsevol dels cursos. Tenint en compte aquestes dades, no es pot inferir d'entrada que hi hagi una precedència per incorporar els continguts de les tecnologies de la traducció en un curs determinat. En canvi, el fet que s'ofereixin en els primers semestres convida a pensar que es valora la dimensió instrumental d'aquests coneixements en relació als continguts més relacionats amb l'adquisició de coneixements més declaratius i procedimentals propis de la competència traductora.

Imatge 8: Distribució de les assignatures per semestres (elaboració pròpia)

Respecte a l'ordre dels continguts podem inferir del gràfic de la imatge 9 que en el primer cicle (primer i segon curs) s'encabeixen majoritàriament aquells continguts de caire més genèric i transversal en relació a la branca de coneixements. Una excepció n'és la Traducció Assistida per Ordinador que, amb un nombre rellevant d'ocorrències, és una categoria que apareix de manera significativa en assignatures dels primer cicle i segon cicle, i que probablement en el primer cicle es tracti de continguts introductoris.

Imatge 9: Distribució dels continguts per cicles (elaboració pròpia)

Una presentació per cicles atenent la seva rellevància pel que fa al nombre d'ocurrències (imatge 10) ens proporciona un llistat més clar de la distribució dels continguts relacionats amb les tecnologies de la traducció a les universitats de l'Estat espanyol:

Primer cycle	Segon cycle
Tractament de textos	Traducció assistida
Fonaments de la informàtica	Gestió terminològica
Traducció Assistida	Localització web
Fulls de càlcul	Gestió de projectes
Gestió de projectes	Gestió de corpus
Edició col·laborativa	Localització de software
Gestió terminològica	Estàndards XML, TMX, XLIFF
Estàndards XML, TMX, XLIFF	Traducció automàtica
Bases de dades	Subtitulació
Presentacions	Control de qualitat

Imatge 10: Continguts per cicles (elaboració pròpia)

Conclusions

A grans trets hem comprovat que en la totalitat dels graus de l'Estat estan garantits uns mínims pel que fa a la inclusió de continguts de tecnologies de la traducció en els plans d'estudis. Tanmateix, hem observat una dispersió i indefinició notables pel que fa a continguts, dedicació de l'estudiant a l'aprenentatge d'aquests continguts i distribució dels continguts al llarg del grau. Una interpretació plausible d'aquesta dispersió podria raure en el fet que el factor humà encara pesa massa en els continguts d'aquestes assignatures, i això es fa més evident en aquells casos en què els docents pertanyen a departaments no vinculats a als estudis de traducció. A partir de les dades actuals hem constatat que els continguts bàsics de tradumàtica en el grau són: fonaments d'informàtica, l'edició de textos i la traducció automatitzada (traducció assistida i traducció automàtica). La prominència d'aquests continguts contrasta amb l'absència (pràcticament total) de continguts que en els últims anys han esdevingut igualment rellevants des del punt de vista professional com ara els formats o la postedició. Aquest contrast posa en evidència el repte que suposa per a la universitat la formació de professionals en un món tan canviant.

Bibliografia

- ANECA. (2004). Libro blanco del título de Grado en Traducción e Interpretación. http://www.aneca.es/var/media/150288/libroblanco_traduc_def.pdf. (Consulta: maig de 2013).
- Hurtado Albir, Amparo. (2001). Traducción y Traductología: Introducción a la traductología. Madrid: Cátedra.
- Vargas Sierra, Chelo; Ramírez Polo, Laura. "The Translator's Workstations revisited: A new paradigm of translators, technology and translation". Tralogy [en línia], Sessió 4 - Tools for translators / Les outils du traducteur, 16/07/2012. <http://lodel.irevues.inist.fr/tralogy/index.php?id=71>. (Consulta: maig de 2013).

Universitats

- CES Felipe II (UPM). <http://www.cesfelipesegundo.com/gradotraduccion.php>. (Consulta: maig de 2013).
- EuskalHerriko Unibertsitatea. http://www.ehu.es/p200-content/es/pls/entrada/plew0040.htm_siguiente?p_sesion=&p_cod_idioma=CAS&p_en_portal=S&p_anyoAcad=act&p_cod_centro=130&p_cod_plan=GTRADU10&p_menu=intr. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Antonio de Nebrija. <http://www.nebrija.com/carreras-universitarias/traduccion-e-interpretacion/grado-traduccion.php>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Córdoba. http://www.uco.es/informacion/conozca/fichastecnicas/g_traduccion.pdf. (Consulta: maig de 2013).

-
- Universidad de Granada. <http://grados.ugr.es/traduccion/>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Málaga. <http://www.uma.es/grado-en-traduccion-e-interpretacion/>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Murcia. <http://www.um.es/web/letras/contenido/estudios/grados/traduccion-ingles>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Salamanca. <http://www.usal.es/webusal/node/4622>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Valladolid. <http://grado.uva.es/grado-en-traduccion-e-interpretacion>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Europea de Madrid. <http://madrid.universidadeuropea.es/estudios-universitarios/grado-en-traduccion-y-comunicacion-intercultural>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Pablo de Olavide. <http://www.upo.es/portal/impe/web/contenido/10435ac1-43b3-11de-874c-3fe5a96f4a88?channel=c1f3624d-2f47-11de-b088-3fe5a96f4a88>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Pontificia de Comillas.
http://www.upcomillas.es/estudios/estudiar_grado_TRAD.aspx. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Alfonso X el Sabio. <http://www.uax.es/que-estudiar/grados-en-la-uax/lenguas-aplicadas/grado-en-traduccion-e-interpretacion.html>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad Autónoma de Madrid.
http://www.uam.es/ss/Satellite/FilosofiaLetras/es/1242658507137/contenidoFinal/Grado_en_Traduccion_e_Interpretacion.htm. (Consulta: maig de 2013).
- Universidad de Las Palmas. <http://www.fti.ulpgc.es/>. (Consulta: maig de 2013).
- Universidade de Vigo.
http://webs.uvigo.es/vicprof/index.php?option=com_content&task=view&id=1495&Itemid=572. (Consulta: maig de 2013).
- Universitat Autònoma de Barcelona. <http://uab.cat/traduccioninterpretacio/>. (Consulta: maig de 2013).
- Universitat d'Alacant.
<http://cvnet.cpd.ua.es/webcvnet/planestudio/planEstudioND.aspx?plan=C010&lengua=V&caca=2013-14>. (Consulta: maig de 2013).
- Universitat de València. <http://www.uv.es/uvweb/universitat/ca/estudis-grau/grau-1285846094474/Titulacio.html?id=1285847388019>. (Consulta: maig de 2013).
- Universitat de Vic. <http://www.uvic.es/estudi/traduccion-i-interpretacio>. (Consulta: maig de 2013).
-

Universitat Jaume I.

<http://www.uji.es/CA/infoest/estudis/titols/e@/22891/?pTitulacionId=207>. (Consulta: maig de 2013).

Universitat Pompeu Fabra. <http://www.upf.edu/estudiants/titulacions/traduccion-ciencies-llenguatge/grau-traduccion/presentacio/index.html>. (Consulta: maig de 2013).